

maatte komme til Stede. Men dette Forslag vilde man ikke have med at gøre.

Det ærede Medlem for Køge sagde, at Forsøget paa Faurholm og Trollesminde alligevel maatte kunne bevise noget i Retning af Socialisme eller Ikke-Socialisme, thi ganske vist var det et Eksperiment midt under de kapitalistiske Samfundsforhold, men der var kun en Ting i Kapitalismen, som var i Vejen, nemlig Renten. Nej, der er mange andre Ting i Vejen. Der er hele den nuværende Samfundstilstand, der er hele Erikkonkurrencen, der er hele den internationale Konkurrence. Hvis et saadant Forsøg oppe paa Faurholm og Trollesminde lykkes, og der saa kommer en Landbrugskrise, eller Landbrugskrisen bliver akut, hvis f. Eks. England lukker for os, ja, saa vil denne Gaard under Fællesdriften selvfølgelig komme til at lide under ganske de samme Kalamiteter som det øvrige Landbrug. Maaske vil Fællesdriften gøre, at de kunne holde Pinen noget længere ud og klare sig noget bedre, fordi de ere saa mange, fordi, som det ærede Medlem for Frederiksberg (K. M. Klausen) har vist, en saadan Gaard faar en saa stor Arbejdskraft, men alligevel kan det godt tænkes, at den internationale Konkurrence, som paa det nøjeste hænger sammen med den kapitalistiske internationale Samfundsordning, Forholdene i England osv., bringer en akut Landbrugskrise i Stand her i Danmark, og da vil Fællesdriften paa Gaardene i Nordsjælland lide derunder lige saa vel som det private Landbrug. Det maa dog det ærede Medlem for Køge kunne forstaa. Der er saa mange Forhold, der her gøre sig gældende. Der er ikke i det nuværende Samfund en saadan Forbrugsevne, som der vil blive i et socialdemokratisk Samfund, hvor alle faa Udbyttet af deres Arbejde, og der er altsaa heller ikke samme Afsætningsforhold for Landbrugsprodukter. Man kan overhovedet ikke i det nuværende Samfund lave et socialistisk Eksperiment. Man kan anstille et interessant socialt Eksperiment, som jeg gerne vil se gjort, men som jo desværre strander paa Landbrugsminsterens Modstand. Det vil være af betydelig Interesse at faa et saadant gjort, bl. a. fordi man derved ligesom stikker Sonden ned i den nuværende Samfundsudvikling og ser, hvor vidt vi ere komne, og om maaske ikke allerede. Betingelserne for en saadan Fællesdrift ere til Stede og ere til Stede i den rette Udstrækning. Maaske vil det mislykkes nu, og saa, naar der er gaaet 10 Aar, ville Betingelserne være saaledes, at Forsøget vil

kunne lykkes. Vi vide ikke, hvor hurtig Udviklingen gaar.

Socialisme er imidlertid noget helt andet. Socialisme vil sige, at der ud af det nuværende Samfund vokser et nyt Samfund, det socialistiske, ligesom det nuværende Samfund er vokset ud af det tidligere feudale. Det var jo ikke saaledes, at man midt under Feudalsystemet, midt under Lavsvæsenet gjorde smaa Eksperimenter med 120 Tdr. Land for at se, om ogsaa Kapitalisme kunde lykkes. Saaledes gik det ikke til, det ved vel det ærede Medlem for Køge; han kender vel sin Verdenshistorie. Nej, midt i Feudalsamfundet, midt i Lavssamfundet brød ny produktive Kræfter igennem, der opstod ny Produktionsmidler, eller de gamle skiftede Karakter, og efterhaanden omformedes og til sidst sprængtes det gamle Lens- og Lavssamfund, og det kapitalistiske Samfund, som vi nu kende, voksede op. Saaledes er der ogsaa midt i det kapitalistiske Samfund efterhaanden opstaaet Spirer til et nyt Samfund, socialistiske Spirer hist og her, og den største Spire i den Retning er den almindelige Organisation, dette, at Arbejderklassen slutter sig sammen for ved en Klassekamp at erhverve sig større Andel i den offentlige Magt, større og større Udbytte af Arbejdet. Efterhaanden ville disse Spirer til et nyt Samfund vokse, indtil det Tidspunkt er naaet, da alle arbejdende Medlemmer af Samfundet faa det fulde Udbytte af det Arbejdes Værdi, som de frembringe, og da er Socialismen der. Saaledes er den moderne socialdemokratiske Opfattelse, og om de Hundreder af mislykkede saakaldte socialistiske, men rettere kommunistiske Eksperimenter, som Verden har set saa mange af i Begyndelsen af dette Aarhundrede, ville blive forøgede med et nyt mislykket Eksperiment, hvis dette oppe i Nordsjælland mislykkes, et Eksperiment, som oven i Købet maa foretages under meget smaa Forhold, er for selve Socialismen for saa vidt ligegyldigt, ligesom det er ganske uvidenskabeligt derfra at drage almindelige Slutninger.

Formanden (Sofus Høgsbro): Jeg vil dog bede det ærede Medlem erindre, at der intet Ændringsforslag foreligger om Sagen, og det vil føre os for vidt her at komme ind paa Socialismens Teorier.

Borgbjerg: Det er ikke mig, der har rejst den socialistiske Debat her, det er navnlig det ærede Medlem for Køge, der har gjort det, og han har heller ikke